

Tilsynserklæring 2013

Skole

Byens Skole, Høffdings vej 75, 2500 Valby

Skolekode

101111

Tilsynsførende

Lektor, ph.d. Camilla Hutters, fam@koedhutters.dk

Tilsynets art og omfang

Tilsynet er gennemført 4. og 6. marts 2013 på baggrund af en tilsynsplan udarbejdet i samarbejde med skolens ledelse. Der er i forbindelse med tilsynet aftalt et særligt fokus på faglig progression og undervisningsdifferentiering indenfor det enkelte fag med faget dansk som eksempel. Både danskundervisning i indskoling, mellemtrin og udskoling har indgået i tilsynet, ligesom der er gennemført et interview med skolens fagteam i dansk.

Følgende undervisning er overværet ifbm. besøget:

- Morgensamling og morgensang i indskolingen.
- Dansk i de to 1 klasser. Skrivning af "Dagens nyhed" samt træning af sprogforståelse.
- Dansk i 4. klasse. Tekstanalyse og træning af ordklasser.
- Dansk i 7. klasse. Forløb om den historiske fortælling (koblet til historisk tema om Oplysningstiden).
- Puljeundervisning i 6. klasse (i historie, kristendom og naturfag). Opstart af avisprojekt om børnearbejde.
- Matematik i 7. klasse. Værksteder og øvelser om brøkgregning.
- Musikundervisning i 6. klasse. Øve fremførelse af fælles nummer til skolens forårskoncert.
- Historie- og kristendomsundervisning i 8. klasse. Forløb om 'danskhed', herunder om den danske velfærdsmodel og den danske stats historie.

I forbindelse med tilsynet er der gennemført observationer af skolens undervisning og øvrige aktiviteter samt ført samtaler med lærere, elever og ledelse. Lærernes undervisningsplaner samt de anvendte undervisningsmaterialer er indgået i tilsynet. Desuden er karaktergennemsnit fra 9. klasses afgangsprøve de seneste tre år samt informationerne på skolens hjemmeside blevet gennemset sammen med en række dokumenter: Procedurer for evaluerende test i 3. klasse, skolens vision (vedtaget i 2012), undervisningsmiljøvurdering og handleplan (også fra 2012), Skolens mangfoldighedspolitik samt program for pædagogisk weekend for skolen lærere og pædagoger.

Det generelle indtryk af skolen

Skolen er en åben plan skole opdelt i tre afdelinger; indskoling, mellemtrin og overbygning. Hver afdeling har tilknyttet et team af lærere og en afdelingsleder, som arbejder sammen om at afvikle

undervisningen. Desuden indgår skolens pædagoger i undervisningen i indskolingen og på mellemtrinnet. Undervisningen er både organiseret som enkeltfagsundervisning og tværfaglig pulje- og projektundervisning. Navnlig pulje- og projektundervisningen planlægges på tværs i de enkelte afdelinger. I de øvrige fag arbejdes der primært i klasser – med mulighed for at benytte fællesarealer til gruppe- og værkstedsundervisning.

Skolens værdier: *nysgerrig udvikling, anerkendende dialog og tolerante fællesskaber* udfoldes tydeligt i skolens praksis. I mange klasser har eleverne på plancher på væggen beskrevet, hvordan de arbejder med værdierne i dagligdagen. Fx at tolerante fællesskaber betyder, at der skal være plads til forskellige måder at gøre tingene på. Den daglige omgang på skolen er præget af dialog mellem lærere og elever, og der er fokus på at inkludere alle elever i skolens fællesskaber. Fx spiser eleverne sammen hver dag og indgår på skift i den fælles medlavning. Der holdes jævnligt fælles samlinger i afdelingerne, hvor fælles emner drøftes, og hvor eleverne har mulighed for at komme til orde.

Også skolens særlige fokus på faget musik sætter sit præg på dagligdagen. Der er fællessang i forbindelse med de fælles samlinger, der afholdes en årlig forårskoncert og der er obligatorisk musikundervisning frem til 9. klasse. Derudover har skolen en musikskole, som tilbyder instrumentundervisning, samspil og kor, hvilket mange elever benytter sig af.

Der synes at være et godt og professionelt miljø på skolen, præget af videndeling, samarbejde og dialog. Skolen arbejder målrettet og systematisk med fælles udviklingstiltag, og lærere og ledelse mødes hyppigt for at drøfte og koordinere undervisningen, både i dagligdagen og på ugentlige møder. Lærerne fremstår reflekterede og engagerede omkring deres undervisning, og de giver udtryk for stor lyst og vilje til at tage del i og udvikle skolens virksomhed. Teamsamarbejde er en integreret del af skolens virke, og alle lærere er organiseret i afdelings- og fagteam samt i makkerpar på de enkelte årgange.

Skolens lærere deltager jævnligt i fælles efteruddannelsesforløb. Fx har i efteråret 2012 været afholdt en pædagogisk weekend for alle skolens lærere og pædagoger om konstruktiv feedback. Tilsvarende afholdes der kursusforløb i de enkelte afdelinger. Fx har der været afholdt et fælles kursus om dansk i indskolingen for indskolingslærere og pædagoger, mens lærerne på overbygningen har deltaget i et fælles kursus om innovative undervisningsformer.

Både års- og undervisningsplaner forholder sig systematisk til Fælles mål. Elevernes standpunkter evalueres og drøftes regelmæssigt med både forældre og elever. Der gennemføres evaluerende test i slutningen 3. klasse i fagene dansk og matematik. Testen er et internt dokument til skolebrug, men danner afsæt for skolehjem samtalen det pågældende år.

Fra 7. klasse får eleverne karakterer efter 7-trinsskalaen. Skolen tilbyder fuld afgangsprøve i 9. klasse. Gennemsnitskaraktererne i 2012 ligger en over landsgennemsnittet i mundtlig dansk, engelsk og fysik/kemi, men lidt under i læsning, retskrivning og matematik. Ifølge skolens ledelse skyldes det, der i årets afgangsklasse har været flere elever, som først er begyndt på skolen i udskolingen og som har haft et fagligt efterslæb. Skolen overvejer derfor hvordan man kan forbedre modtagelsen af nye elever i udskolingen, herunder sikre at de får udfyldt evt. faglige huller.

Der er i 2012 gennemført en undervisningsmiljøvurdering. Vurderingen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse blandt alle skolens elever, udarbejdet med afsæt i DCUMs onlinespørgeskema. Skolens sikkerhedsudvalg og ledelse har været ansvarlig for gennemførelse og opfølgning på undersøgelsen. Resultaterne er efterfølgende blevet drøftet i bestyrelsen og

lærerkollegiet og der er på den baggrund formuleret en handleplan. Både undersøgelse og handleplan er tilgængelig på skolens hjemmeside.

Vurdering af undervisningen

Undervisningen gennemføres på dansk.

Undervisningen fremstår overordnet set som velovervejet, relevant og afvekslende, og som præget af en god vekslen mellem struktureret fagfaglig læring og tværfaglige forløb og projekter, hvor der er mulighed for at gå i dybden med et emne. Lærerne har en tydelig retning og struktur for undervisningen, og de er gode til at rammesætte hvad sigtet med de forskellige forløb er. Der er god dialog mellem lærere og elever, og langt de fleste elever er aktive i timerne. Der hersker gennemgående en god og koncentreret stemning og arbejdsro i forbindelse med undervisningen. Eleverne ved, hvad de skal og de arbejder fokuseret med de opgaver, de stilles.

Alle forløb i den overværede undervisning er beskrevet i undervisningsplaner, og der er generelt god overensstemmelse mellem planer og den faktiske undervisning. Der gennemføres jævnligt evaluerende test som en del af undervisningen, og resultaterne herfra indgår efterfølgende i den didaktiske planlægning. Fx var der kort tid inden tilsynet gennemført en evaluering i dansk på 4. årgang. Evalueringen viste, at eleverne havde svært ved skriftligt at genkende de forskellige ordklasser, og der blev derfor indlagt ekstra undervisning i dette emne.

Undervisningsformerne er afvekslende og alsidige og har fokus på at aktivere alle elever i undervisningen. Lærerne er gode til at styre undervisningsforløbet og til at forbinde de forskellige elementer, sådan at eleverne får et alsidigt indblik i emnet. Undervisningslokalerne anvendes fleksibelt, så de understøtter de læringsaktiviteter, der foregår. Fx ved at lave 'værksteder' organiseret omkring forskellige borde. Eller ved at lave 'arbejdspladser' langs væggene, hvor eleverne kan arbejde koncentreret med individuelle opgaver. I alle lokaler hænger undervisningsmaterialer og elevproduktioner produceret i undervisningen, hvilket er med til at visualisere de temaer, der arbejdes med i undervisningen.

Eksempler på forløb, hvor der arbejdes alsidigt med forskellige emner:

1. Forløb i Historie-kristendom-samfundsfag (HSK) om danskhed. Elever skal først færdiggøre plancher om samfundsmæssige kredsløb i forskellige velfærdsmodeller, mens læreren cirkulerer og faciliterer deres proces. Derefter fælles opsamling klassen, hvor læreren perspektiverer elevernes plancher til centrale begreber (individ, fællesskab, velfærdsmodeller, indkomstskat). Derefter skal eleverne stemme om forskellige udsagn om danskhed (ved at stille sig i ja-nej hjørner og fortælle hvorfor). Afslutningsvist gennemgår læreren forskellige forståelser af begrebet danskhed og introducerer til en opgave om nationalsangen.
2. Forløb i dansk i 4. klasse, hvor eleverne først individuelt læser en fælles historie, som derefter analyseres fælles i klassen i forhold til personkarakteristik, indre/ydre karakteristisk og miljøkarakteristik. Derefter trænes eleverne i at kunne genkende ordklasser. Først genopfrisker eleverne forskellige ordklasser to og to og til efterfølgende leger de to fælles lege, der træner brug af ordklasser. Først 'bum-leg', hvor eleverne mister et 'liv', når de ikke kender en ordklasse. Dernæst skal de gætte en sætning på tavlen ved hjælp af ordklasser.
3. Forløb i dansk i 1 klasse omkring skrivning. Formiddagens program gennemgås på tavle. Eleverne skal skrive en 'dagens nyhed', der indeholder mindst to ting, og derefter vælge mellem

forskellige opgaver (fx vendespil, skibet er ladet med). Læreren forklarer hvad 'mindst' betyder og eleverne får derefter to min til at tænke på, hvilke nyhed de vil skrive om. Derefter fortæller eleverne efter tur, hvilke nyhed de har tænkt på, og én elev vælges til at gennemgå sin nyhed på tavlen. Gennemgangen bruges til at træne stave- og skriveregler (fx huskes mellemrum mellem ord som 'tre fede fingre'). Derefter skriver eleverne deres nyhed i deres kladdehæfte, med mulighed for at tilkalde læreren som vejleder. Når eleverne er færdige, må de gå ud og arbejde med de valgfri opgaver i fællesrummet.

4. Værkstedsundervisning i matematik i 7. klasse omkring brøker. Læreren har indrettet klasselokalet med fem forskellige værksteder, hvor der ligger forskellige remedier på bordet. Fx brøkdmino, pizzaspil, opgaver med brøkgregning (fra *Matematisk grundbog i 7. klasse.*) Eleverne inddeles i fem grupper, der starter i hvert sit værksted. Læreren går rundt og vejleder eleverne og hvert 10 min skifter eleverne bord. Alle grupper synes at arbejde godt sammen om opgaver, som giver anledning til mange gode faglige snakke. Fx 'hvad er en uren brøk', og til at eleverne forklarer brøkgregning for hinanden.

Undervisningsdifferentiering er en integreret del af undervisning, hvor blandt andet de varierede undervisningsformer gør det muligt for lærerne at differentiere sparring og støtte til eleverne. Fx at give ekstra sparring til elever med særlige behov eller ved at rotere mellem forskellige grupper af elever og sparre på deres konkrete opgaveløsning. Op til 4. klasse er der mulighed for at sende elever i skolens specialcenter Uglen. Herefter skal der søges om særlige støttetimer hos kommunen. Derudover har alle klasser i indskoling en primær pædagog fra fritidsordningen tilknyttet, hvilket gør det muligt at tage mindre grupper af elever ud til mere differentieret undervisning. I forbindelse med tilsynet blev holddelinger og undervisningsdifferentiering primært gennemført indenfor rammerne af den enkelte klasse.

I de overværede timer er der en tendens til, at den lærerstyrede undervisning, hvor lærerne styrer og definerer undervisningens indhold og form, fylder mest. Lærerstyringen understøtter det systematiske arbejde med fælles mål. Til gengæld giver den mindre plads til at eleverne kan være meddefinerende og medbestemmende i forhold til undervisningen. Der kan derfor være grund til at overveje, hvordan elevernes medbestemmelse kan øges. Dette understøttes af undervisningsmiljøvurderingen, som viser at en del elever giver udtryk for, at de keder sig i timen – flest på mellemtrinnet og på overbygningen (50 % angiver at de sommetider keder sig, 15 % keder sig ofte eller altid.)

Dette kan med fordel gøres i forbindelse med arbejdet med at realisere skolens vision om ambitiøse læringsfællesskaber og mere projektarbejde. Et eksempel på mere elevstyret undervisning blev også overværet ifbm. et tværfagligt puljeforløb i 6 klasse, hvor eleverne skulle lave en avis om 'børnearbejde her og nu' som et led i Politikens avis konkurrence. Efter to ugers undervisning i emnet, skulle eleverne i en uge arbejde i temaopdelte redaktioner, hvor de på egen hånd skulle udarbejde et antal sider til avisen i et 'rigtigt' layout program og med en 'rigtig deadline'. Eleverne havde her en stor indflydelse på deres arbejdsproces, og det var - sammen med det virkelighedsnære projektforsløb - med til at motivere og engagere eleverne (fx valgte mange elever frivilligt at lave ekstra undersøgelser samt at blive ekstra tid på skolen).

Spørgsmålet om hvordan IT skal inddrages i undervisningen fylder en del hos lærerne. Hvor det tidligere primært var eleverne på overbygningen, der medbragte egen computer, er der nu også flere elever på mellemtrinnet, der medbringer og anvender IT. Fx har alle elever i en af 4. klasserne på egen hånd anskaffet sig en Ipad, og de har selv lært at skrive noter anvende forskellige programmer i

undervisningen (fx I movies). For mange af eleverne synes IT således at udgøre en naturlig læringsressource, og det skærper kravene – både til de didaktiske overvejelser og til lærernes kompetencer. Undervisningsmiljøvurderingen bekræfter, at det er et område, der er vigtigt at udvikle på. 38,6 % af eleverne på mellemtrinnet og overbygningen giver her udtryk for, at de ikke mener at adgangen til IT er i orden.

I én af skolens 1. klasser er der i gangsat et forsøg omkring brug af I-pads i undervisningen. Skolen har købt en Ipad til hver elev, mens forældrene er ansvarlige for at downloade de apps, der skal bruges. Den ansvarlige lærer har desuden været på kursus. Forsøget skal evalueres i sommeren 2014, men de foreløbige erfaringer er, at alle elever allerede nu er vant brugere, og at der er stor opbakning blandt forældrene. Det er vigtigt at forsætte dette udviklingsarbejde og sprede erfaringerne til de øvrige lærere, da det på mange måder er eksemplarisk for de overvejelser, brugen af IT rejser.

Forsøgsundervisningen blev overværet i forbindelse med dette års tilsyn, og indtrykket var her, at brugen af I Pad giver nye muligheder, blandt andet i forhold til undervisningsdifferentiering. Et eksempel: Ved at skrive 'dagens nyhed' på Ipad fik eleverne mulighed bruge en oplæsningsfunktion, så de kunne høre, om deres sætninger var rigtige. Eleverne brugte her væsentlig længere tid på at skrive, ligesom de skrev længere nyheder end i den anden klasse. Tilsvarende hjalp elever hinanden mere i processen.

Særligt fokusområde:

Faglig progression og undervisningsdifferentiering indenfor det enkelte fag med dansk som eksempel (konkret ved at overvære dansk på flere klassetrin og interview med fagteam i dansk).

For at styrke arbejdet med progression og overlevering (blandt andet på baggrund af sidste års tilsyn) er der i 2012 oprettet tre fagteam på tværs af de tre afdelinger (indenfor dansk, matematik og sprog). Fagteamene har blandt andet fået til opgave at beskrive de overordnede mål med fagene på Byens Skole samt hvilken progression, eleverne forventes at få indenfor de enkelte fag gennem deres skoleforløb.

I danske teamet har arbejdet ført til, at lærerne har igangsat udarbejdelsen af en fælles pjece, der beskriver hvad man som lærer kan forvente, at eleverne som minimum kan ved overgangen til de forskellige afdelinger. Dette gøres i forhold til syv nøgleelementer i danskfaget, som fagteamet har indkredset dels på baggrund af fælles mål, dels på baggrund af skolens værdier: Læsning, mundtlighed/retorik, sprog, litteratur, skriftlig fremstilling, grammatik samt arbejdsmetoder. Pjecen skal på sigt fungere som et internt arbejdsredskab for lærerne. Både i forhold til at sikre overleveringen mellem lærerne i de forskellige afdelinger, samt som introduktion til nye lærere.

I forhold til at sikre de enkelte elever progression lægger lærerne fra danskfagteamet vægt på, at tydeliggøre for eleverne hvilken progression, de har i dansk, set over tid. Fx ved at lade eleverne løse den samme opgave med et års mellemrum, sådan at eleverne selv kan se, hvor meget de har udviklet sig fagligt. Mange arbejder også med at understøtte eleverne i at formulere læringsmål for sig selv eksempelvis i forbindelse med deres elevplan, som der efterfølgende følges op på.

Det er erfaringen, at det kan være sværere at tydeliggøre faglig progression for eleverne, når de kommer op i overbygningen, fordi de faglige mål er mindre konkrete (fx at tænke abstrakt, at kunne perspektivere).

Øget anvendelse af IT kan desuden på nogle punkter styrke elevernes forståelse af egen progression. Fx har man på overbygningen købt Alineas program til folkeskolens afgangsprøve i dansk, og det gør det muligt for eleverne individuelt at træne til at bestå prøven. (Indkøb af et elektronisk logbogssystem kunne tilsvarende gøre det lettere for elever at samle deres produktioner og følge deres progression over tid).

Udbygningen til to spor har gjort det muligt at organisere lærerne i 'makkerpar', hvor fx to dansklærere på samme årgang samarbejder om undervisningen. Det har gjort det lettere at samarbejde om forløb og også i nogle tilfælde forbedret mulighederne for holddannelse på tværs af klasser. Hvis mulighederne for nye former for holddannelse skal udbygges yderligere, så kræver det dog ifølge de interviewede lærere, at flere timer på årgangene liggés samtidig. Fx sådan at alle 8. klasser har dansk samtidig.

Lærerne oplever desuden, at organiseringen i fagteams styrker deres mulighed for videndeling og kompetenceudvikling på tværs af afdelinger. For det første i forhold til undervisningsmaterialer og 'gode forløb' inden for danskfaget. Ofte sker videndeling mere eller mindre tilfældigt, men gennem arbejdet i fagteamet er lærerne blevet mere opmærksomme på at sætte videndelingen i system. Fx er mellemtrinnet og overbygningen gået i gang med at udvikle en fælles videnbank.

Arbejdet med IT er et andet område, hvor fagteamet kan bidrage til øget videndeling. Både i forhold til at dele viden om konkrete IT-baserede læringsmidler, men også i forhold til at beskrive hvilke IT-kompetencer eleverne skal opnå på forskellige klassetrin. Fx hvornår eleverne kan skrive noter på I-pad. Endelig kan arbejdet i fagteams styrke lærerne fagfaglige kompetenceudvikling – både gennem kursusforløb og gennem fx læsning af fagtidsskrifter.

Samlet set ser lærerne derfor store potentialer i at arbejde i fagteams, og de giver udtryk for, at de håber at ordningen forsætter.

Samlet vurdering

Samlet set er der ingen tvivl om, at undervisningen på Byens skole står mål med hvad der almindeligvist kræves i folkeskolen. Der arbejdes systematisk med Fælles mål, både i årsplanerne for de enkelte fag og i de konkrete undervisningsforløb, samtidig med at målene kobles og oversættes til skolens værdigrundlag og pædagogiske profil. I den overværede undervisning synes der desuden at være stor sammenhæng mellem undervisningsplaner og den faktiske undervisning. Det er derfor vurderingen, at elevernes standpunkter i de fag, tilsynet skal omfatte (dansk, matematik og engelsk) står mål med trinmålene i Fælles mål.

Undervisningsformerne og deltagelsen i skolens fællesskab betyder desuden, at eleverne aktivt opdrages til frihed og folkestyre. De fælles samlinger, brugen af aktiverende undervisningsformer samt inddragelsen af elevernes erfaringer er alle forhold, som betyder, at eleverne deltager aktivt og lærer at tage stilling og fremføre deres synspunkter.

Anbefalinger

Der kan endvidere på baggrund af tilsynet indkredses nogle områder, hvor skolen med fordel kan arbejde med at udvikle sin virksomhed. Der er alene tale om forslag til videre udvikling – idet undervisningen på de nævnte områder allerede står mål med, hvad der kræves i folkeskolen.

Forslag til videre udvikling:

- Forsætte arbejde med at styrke overgangene og overleveringen mellem de tre afdelinger, blandt andet gennem arbejdet med at beskrive faglig progression i fagteamsene, samt ved at udvikle fælles redskaber at understøtte elevernes forståelse af egen progression (fx elevplansredskab, elektronisk logbog).
- Øget fokus på undervisningsdifferentiering – dels set i lyset af det øgede fokus på inklusion, dels større faglig spredning blandt eleverne, navnlig i overbygningen. Det kan blandt andet ske ved at styrke mulighederne for holddannelser på tværs af klasser, og ved at have 'faglige bånd', hvor de enkelte årgange har samme fag på samme tid. Tilsvarende kan udvikling af metoder til undervisningsdifferentiering indtænkes i arbejdet med at realisere skolens vision om ambitiøse læringsfællesskaber og mere projektarbejde.
- Formulering af en fælles strategi for anvendelse af IKT. Strategien bør dels forholde sig til hvordan infrastrukturen skal udbygges i de kommende år ifht. at kunne inddrage og anvende IKT. Dels til hvordan skolen fremadrettet vil arbejde med at udvikle elevernes IT- og mediekompetencer, herunder ruste eleverne til at indgå i kollaborative læringsprocesser, vidensproduktion og videndeling (jvf. faghægte 48). Endelig bør strategien forholde sig til kompetenceudvikling af lærerne.
- Øget fokus på hvordan eleverne i højere grad bliver medbestemmende og meddefinerende i undervisningen. Blandt andet ved i højere grad at inddrage eleverne i planlægning og udførelse af undervisningen, ved i højere grad at give eleverne mulighed for at arbejde med selvvalgte projekter og ved at lade eleverne være ansvarlig for samlinger. Elevrådet kan med fordel inddrages i arbejdet.